

NatuurNabij

CONTACTBLAD IVN EEMLAND

Vliegbasis Soesterberg

BELEEF DE NATUUR!

Bestuur en Werkgroepen

Harm Jan Luth, voorzitter
06-51598157
voorzitter@ivn-eemland.nl

Piet van Dijk, secretaris
06-15825471
secretaris@ivn-eemland.nl

Roel van Wijk, penningmeester
035-5422207
penningmeester@ivn-eemland.nl

Communicatie

coördinator: vacature
natuurnabij@ivn-eemland.nl
webredactie@ivn-eemland.nl

Cursussen

Henk-Jan Strang
06-49718070
cursussen@ivn-eemland.nl

Duurzaamheid

Göran Christiansson
duurzaamheid@ivn-eemland.nl

Eemnes

Nelleke Bary
035-5382661
eemnes@ivn-eemland.nl

Excursies

Corry Heus
035-6023163
excursies@ivn-eemland.nl

Fotografie

Dick Nagelhout
035-6022802
fotografie@ivn-eemland.nl

Libellen & Vlinders

Dick Nagelhout
035-6022802
libellen-vlinders@ivn-eemland.nl

Natuurpaden

Martien van Liempd
030-2292639
natuurpaden@ivn-eemland.nl

Natuurwerkgroep Bunschoten

Wim Smeets
033-2983147
bunschoten@ivn-eemland.nl

Natuur en milieubeleid: vacature

Dick Nagelhout, bestuurslid
035-6022802
fotografie@ivn-eemland.nl

Miranda Engelshoven
06-22148437
bestuur@ivn-eemland.nl

bestuur@ivn-eemland.nl
info@ivn-eemland.nl

Padden

Tim de Wolf
035-6026761
padden@ivn-eemland.nl

Planten

Jasper Willemsen
06-42033533
planten@ivn-eemland.nl

Scholen

Mary van der Bijl en Alma Dijkgraaf
035-6021152
scholen@ivn-eemland.nl

Vogels:

Vacature
Voor de coördinatoren van de subgroepen:
zie de website bij de werkgroep Vogels

Wandelingen

Tanneke Voorintholt
035-6028377
wandelingen@ivn-eemland.nl

Weidevogels

Roel van Wijk
035-5422207,
weidevogels@ivn-eemland.nl

NatuurNabij:

Bettie Walland
natuurnabij@ivn-eemland.nl

Website: www.ivn.nl/afdeling/eemland

Bettie Walland
webredactie@ivn-eemland.nl

Ledenadministratie

Ineke Bergefurt
ledenadministratie@ivn-eemland.nl

foto omslag: rosse woelmuis, Dick Nagelhout

NatuurNabij

Voorwoord

In deze NatuurNabij kijken we terug op een succesvolle wandeling tijdens de Nacht van de Nacht. Verder o.a. een stukje over ransuilen en een verhaal over een record aantal broedende oeverzwaluwen in Bunschoten. Het onderhouden van de zwaluwenwand kost de Natuurwerkgroep Bunschoten zeeën van tijd, maar dan heb je ook wat.

Op pagina 7 tot en met 10 een artikel over de rijke natuur op de Vliegbasis Soesterberg.

Als Fotowerkgroep hadden we onvoldoende tijd om al het moois vast te leggen. Daarbij komt dat we natuurlijk ook niet overal mochten komen.

Het eerste idee was gelijk De Paltz, De Stompert en de Vlasakkers mee te nemen, maar over de Vliegbasis is zoveel te vertellen dat de andere gebieden in een volgende NatuurNabij aan bod komen.

Dick Nagelhout

Nieuwjaarsbijeenkomst

De Nieuwjaarsbijeenkomst van IVN Eemland zal plaatsvinden op zaterdag 20 januari 2018 in Clubgebouw "Vogelzang" te Soest. Meer informatie wordt bekend gemaakt via een Nieuwsbrief, de Website en Facebook.

Algemene Ledenvergadering

De datum voor de Algemene Ledenvergadering van IVN Eemland is vastgesteld op 19 maart 2018 om 20.00 uur.

foto: Ineke Bergefurt

4	Ransuil terug in Bunschoten
4	Leer je Groen
5	Nacht van de Nacht een succes!
6	Vebowand: record aantal broedparen
7	Vliegbasis Soesterberg
11	Wantsenproject
11	Publieksactiviteiten

COLOFON

NatuurNabij
Afdelingsblad van IVN Eemland
www.ivn.nl/afdeling/eemland

Secretariaat IVN Eemland
p/a Mozartlaan 10
3741HV Baarn
email: secretaris@ivn-eemland.nl

Contributie/donatie 2018
Leden: € 20,00
Donateurs: € 15,00
Gezinsleden: € 5,00
Jeugdleden: € 5,00

Ledenadministratie:
ledenadministratie@ivn-eemland.nl

KOPIJ:
natuurnabij@ivn-eemland.nl

DRUKKER:
Editoo B.V. te Arnhem

Ransuilen weer terug in Bunschoten

Sinds enkele weken zaten er weer ransuilen (*Asio otis*) midden in het dorp in de bomen langs de binnengracht in de Koningin Wilhelminastraat. Eerst verscheen er één ransuil ter hoogte van nummer 43 en later kwamen er steeds meer bij. Vorig jaar zaten er uiteindelijk acht stuks in de bomen langs de binnengracht. Dit jaar zaten ze wat meer verspreid. Twee stuks zitten continu in een conifeer naast het kruisgebouw op de Koningin Wilhelminastraat 32. Sinds twee weken zijn de zes vogels van de binnengracht verhuisd naar de Prinses Julianastraat en zitten daar in een boom die nog steeds volop blad heeft. Zodra het blad van de bomen verdwenen is verhuizen de ransuilen naar andere locaties in het dorp. Naar bomen waarin ze dan weer beter beschut zitten, zoals in coniferen en dennen. Op de foto een ransuil in de Prinses Julianastraat die zich aan het poetsen is en even naar de fotograaf kijkt.
tekst en foto: Wim Smeets

Leer je groen!

Bericht IVN

Leren door middel van e-learning, waar en wanneer je wilt. 29 september is een nieuw platform gelanceerd: Leer je groen. Hier vind je actuele kennis voor vrijwilligers en medewerkers van natuurorganisaties. De e-learning-modules bestaan uit afwisselende vragen en veel beeld. Je kunt ze zelfstandig doorlopen. In ongeveer een halfuur leer je de belangrijkste basiskennis over een onderwerp. Kortom, laagdrempelig en toegankelijk leren.

Leer je groen is er voor alle groene vrijwilligers, of je nu in een bezoekerscentrum werkt of wilgen knot, vogels monitort of Natuurgids bent. Het gaat er niet om bij welke organisatie je vrijwilliger bent, maar om wat voor vrijwilligerswerk je doet. Wel zo makkelijk!

Aansluiting op Natuurgidsenopleiding

Het e-learning platform is het resultaat van een samenwerking van Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, LandschapenNL en IVN onder de paraplu van de VBNE (Vereniging van Bos- en Natuurterreineigenaren). Het doel van de samenwerking is om vrijwilligers een goede basis te geven voor hun werk in de natuur en de kennis van groene organisaties te delen.

IVN'ers kunnen in 2018 met het platform aan de slag. De eerste modules die vanuit IVN ontwikkeld worden zijn gericht op de Natuurgidsenopleiding, en gaan over klimaatverandering en biodiversiteit, de ordening van het plantenrijk en de ordening van het dierenrijk.

Wil je weten hoe je als IVN-vrijwilliger of IVN-afdeling gebruik kunt gaan maken van Leer je groen?

Ga naar www.ivn.nl/nieuws/leer-je-groen (en doorklikken op [hyperlink naar PDF](#), [redactie NN](#))

Contributie of donatie?

IVN Eemland is voor haar leden jaarlijks een afdracht aan IVN landelijk verschuldigd van €10,00 per lid (= de helft van de contributie!) en €1,60 per huisgenootlid. Voor donateurs is geen afdracht verschuldigd. Bent u lid van IVN Eemland maar niet (langer) actief? En heeft u geen behoefte aan Mens&Natuur, het blad van IVN landelijk? Dan is het voor u en ons voordeliger om donateur te worden! Een bericht hierover graag naar: ledenadministratie@ivn-eemland.nl

Vrijwilligers gezocht!!

De werkgroep Communicatie zoekt vrijwilligers voor de redactie en (online) opmaak van de NatuurNabij. Na vele jaren wordt het echt tijd om het stokje door te geven! De NatuurNabij verschijnt in 2018 drie keer, ongeveer in maart, juli en november. Heb je belangstelling of wil je eerst informatie? Mail de redactie via natuurnabij@ivn-eemland.nl

Ook zeer welkom: foto's en/of kopij !!!

Nacht van de Nacht-wandeling

Een succes!

door Tanneke Voorintholt

Zaterdag 28 oktober 2017 werd weer de Nacht van de Nacht gehouden. Dit is een jaarlijks terugkerend landelijk evenement met extra aandacht voor de schoonheid en de functie van de duisternis, die steeds meer onder druk staan door de toenemende verlichting.

In heel Nederland worden dan 'duistere activiteiten' georganiseerd, o.a. veel IVN afdelingen doen elk jaar mee.

De 'wandeling in een donker bos' georganiseerd door IVN Eemland was een succes. Even leek het weer spelbreker te worden. Tijdens onze laatste voorwandeling op vrijdagavond werd er toch wat zorgelijk gekeken naar de weersvoorspelling van 28 oktober 's avonds: harde wind en regen! We besloten alle 68 aangemelde deelnemers een e-mail te sturen met het bericht dat we om 17.00 uur zaterdagmiddag een beslissing zouden nemen over het doorgaan van de wandeling.

Jasper en Peter hadden de taak op zich genomen om het weer de hele zaterdag nauwgezet te volgen. En gelukkig... er werd geen gevaarlijk of extreem nat weer voorspeld voor tijdens onze wandeling.

De wandeling door de Korte Duinen verliep uiteindelijk vrijwel droog voor de ruim 50 deelnemers die gekomen zijn.

De deelnemers liepen in vier groepen met elk drie gidsen (veiligheid). Zaklampen en telefoons bleven uit om onze ogen de gelegenheid te geven om aan het donker te wennen. De route was alleen op cruciale punten verlicht met nepkaarsjes.

Voor de meeste groepen begon de wandeling met een verhaal: 'Max en zijn donkere vriend', door de verhalenvertellers Helena en Mia. Ook de zintuigen werden niet vergeten!

Op het donkerste stuk, in het bos, stonden Remco en Violet iedereen op te wachten. Eerder die avond hadden ze diverse boomstammen met hun beproefde stroopje ingesmeerd om nachtvlinders te lokken. De vlinders lieten zich niet in grote getale zien maar er waren er wel een paar... of in het geval van de laatste wandelgroep: één, een Wachtervlinder.

Twee enthousiaste sterrenkijkers, Peter en Geert, stonden midden op het zand in de Korte Duinen. Zij wisten, hoewel er geen ster te zien was, de deelnemers te boeien. Geert vertelde wat een ster is en hoe deze zich onderscheidt van een planeet. Peter maakte goede sier met de sterrenbeelden op de iPad.

De laatste post tijdens de wandeling werd bemenst door twee enthousiaste leden van de Uilenwerkgroep: Milly en Len. Zij vertelden over de diverse uilen die in onze omgeving voorkomen. Hoe komt het dat uilen geluidloos vliegen? Bij deze post werden geen uilen gehoord maar eerder tijdens de wandeling lieten de bosuilen regelmatig weten dat ze in de buurt waren!

Wachtervlinder - foto: Peter van der Wijst

Nadat de ogen gewend waren aan het donker, bleek het met het donker nog wel mee te vallen: Lichtvervuiling van de omringende plaatsen was duidelijk zichtbaar. Het belang van de duisternis voor plant, dier en mens is toegelicht. Aan het eind van de wandeling moesten we weer knipperen met de ogen om te wennen aan onze verlichte omgeving.

Heel hartelijk bedankt alle mensen die meegedaan hebben met (de voorbereiding van) de Nacht van de Nacht: Martine voor de persberichten in de kranten en voor het op cruciale punten verlichten van de route. Bettie voor o.a. de persberichten op diverse websites. De mensen op de posten: Mia en Helena (verhaal), Peter en Geert (sterren), Violet en Remco (vlinders), Len en Milly (uilen). Alle gidsen Louise, Piet, Joop, Harry, Willy, Jasper, Jan, Gerrit, Dick en Yolanda.

Record aantal broedparen in de oeverzwaluwwand te Bunschoten

door Wim Smeets

Een recordaantal broedparen – tegen de 400 – nestelde in 2017 aan de ‘Vebowand’ te Bunschoten.

Deze betonnen oeverzwaluwwand van 140 m lengte ligt langs de Rengerwetering, aan de oostkant van industrieterrein Haarbrug-Noord en is te bereiken vanaf de Nijkerkerweg. Vandaar loopt een betonnen wandelpad het nieuwe natuurgebied De Laakzone in, even verder is de toegang naar de kijkwand, tegenover de Vebowand.

De start van dit broedseizoen was al veelbelovend. Op 24 maart werd het gedeelte van de wand tegenover de kijkwand vrijgemaakt en een dag later waren de eerste acht oeverzwaluwen ter plekke. Zij zochten de wand af naar een gelegenheid om een nestgang te graven. Op 3 april werd het eerste begin gemaakt. De wand werd op 20 april helemaal vrijgegeven. Op 28 april waren er 210 beginnende nestgangen, ondanks de bijzondere koude en natte maand april.

De openingen aan de wand worden elke tien dagen van heermoes en andere kruiden ontdaan zodat de Oeverzwaluwen ongehinderd kunnen graven en broeden. Doordat het klimaat in mei een stuk gunstiger was voor de Oeverzwaluwen, waren er op 22 mei al 134 voltooide nestgangen en ongeveer honderd beginnende. Er waren toen al veel paartjes tot broeden overgegaan.

Oeverzwaluwen hebben bij hun eerste legsel vier tot vijf eieren en bij hun tweede legsel drie tot vier eieren.

In juni liep het aantal broedparen op naar 250, maar toen kwamen er ook nog veel nieuwe oeverzwaluwen aan. Bij deze Oeverzwaluwen, die elders geprobeerd hadden te broeden, was het eerste legsel mislukt door de omstandigheden aan de wand (bijvoorbeeld: wand ingestort, vos, bruine ratten, andere prooidieren, enzovoort) en zij zochten een nieuwe gelegenheid.

Het aantal broedparen bleef maar groeien en op 10 juli (telling tijdens de onderhoudsbeurt) waren dat er 342 en op 16 juli 377.

Het grootste aantal werd geteld bij de onderhoudsbeurt op dinsdag 1 augustus. Het waren er toen **385**.

Aan het einde van het broedseizoen in augustus zijn leden van de IVN Natuurwerkgroep Bunschoten begonnen met de nestgangen uit te graven met palenboren. Een klus die door een viertal leden in waadbroeken vanuit de Rengerswetering is geklaard. Dit wordt gedaan om de eventueel in het achtergebleven nestmateriaal met teken, luizen en vlooien weg te krijgen.

Zaterdag 14 oktober jl. is de oeverzwaluwwand in gereedheid gebracht voor de winter. De nestgangen werden weer volgestopt met aangestampt met een zand-klei mengsel en daarna afgedekt met kunststof doppen om te voorkomen dat er IJsvogels aan de wand kunnen gaan broeden in februari/maart.

Deze enorme klus, uitgevoerd door 17 vrijwilligers uit de omgeving (Putten, Nijkerk, Amersfoort) en Bunschoten, is

Oeverzwaluwen - foto: Wim Smeets

in één ochtend geklaard.

In de tweede helft van maart 2018 wordt de wand weer opengesteld voor de Oeverzwaluwen.

De wand kan worden benaderd via het wandelpad. Van achter een kijkwand is er goed zicht op de kunstwand aan de overkant van de wetering. Ook eromheen is veel te zien. Doordat er enorm veel distels op het terrein groeien, zitten er soms ruim honderd Putters te foerageren. Daarnaast ook nog een vaak Kneutjes en Groenlingen.

Oeverzwaluwen - foto: Wim Smeets

De rijke natuur van de Vliegbasis Soesterberg

door Dick Nagelhout

Historie

De ontwikkeling van Soesterberg is te danken aan de voorlaatste ijstijd en twee Haagse autohandelaren. Dat verdient misschien wat uitleg.

Honderdduizenden jaren geleden, lang voordat de dichter Hendrik Marsman het zo mooi verwoordde, stroomden al 'breede rivieren traag door oneindig laagland'. Ze deponeerden hier de resten van gesteenten als grind en zand. Ook de ondergrond van Eemland is daarmee opgebouwd.

Bij de een na laatste ijstijd - de Saale-ijstijd, 200.000 - 120.000 jaar geleden - duwden ijsmassa's dit materiaal op en ontstonden er stuwwallen zoals in Overijssel, langs de Veluwe en bij ons de Utrechtse Heuvelrug. De ijsmassa's namen grind en grote keien mee uit Scandinavië, die we nu kennen als Noordelijke zwerfstenen. Bij het smelten van het ijs werd de stuwwal hier en daar doorbroken en ontstonden vrij vlakke spoelzandwaaiers. Een ideale plek voor het aanleggen van een vliegveld zo zou veel later blijken.

Tijdens de laatste ijstijd - de Weichsel-ijstijd, 70.000 - 10.000 jaar geleden - bereikte het ijs ons land niet, maar het was wel zo koud dat er vrijwel niets meer groeide. Een krachtige westenwind had vrij spel waardoor grote hoeveelheden fijn zand vanuit het westen als een deken over het land

werden gelegd (dekzand). De dikte van de laag verschilt per plaats, afhankelijk van het reliëf. Een grote invloed op de omgeving van Soesterberg had deze laatste ijstijd echter niet.

Met het warmer worden van het klimaat ontstaan bossen. De eerste bewoners waren jagers-verzamelaars die voornamelijk leefden van jacht en visserij. Latere bewoners gingen landbouw bedrijven. Bossen bleven ook nodig voor brandhout. Uitputting van landbouwgronden leidde ertoe dat alleen heide overbleef. Door overbegrazing kwam het zand bloot te liggen. Er werden wallen opgeworpen om het stuifzand te keren, maar dat was soms niet voldoende. Zo is vermoedelijk het dorp Hees verdwenen. Veel later werden productiebossen aangeplant ten behoeve van de mijnbouw.

Soesterberg, bakermat van de Nederlandse luchtvaart

Het dorp Soesterberg is ontstaan rond het kruispunt van twee wegen. Er leidde een postweg van Amsterdam naar Arnhem. Ongeveer halverwege werd een uitspanning gebouwd, het Huis ten Halve.

De routes van Amersfoort naar Utrecht liepen langs Leusden en Zeist of via Soest en Den Dolder.

In de 17e eeuw werd besloten een kaarsrechte verbinding

Graslanden, blusvijver en museum - foto: Dick Nagelhout

Zwartwordende wasplaat - foto: Dick Nagelhout

Gewoon vuurzwammetje - foto: Dick Nagelhout

Rosse woelmuis - foto: Dick Nagelhout

over de heide te maken: de Wegh der Weegen. Rond het kruispunt van deze wegen begon geleidelijk een dorp te ontstaan.

Rond 1910 werden de eerste primitieve vliegpopingen gedaan vanaf de Soester Berg. Twee autohandelaren uit Den Haag legden een van de eerste Europese vliegvelden aan op de stevige vlakte aan de zuidwestkant van de Soester Berg. Vliegshows waren ook toen heel populair. Na enkele jaren ging het bedrijf failliet en nam de Staat de faciliteiten over. In WOII werd de basis bezet door de Duitsers en verder uitgebreid en gemoderniseerd.

Na de oorlog werd de volledig verwoeste basis weer up-to-date gemaakt.

In de Koude Oorlog werd het een NAVO basis met een dominante aanwezigheid van de Amerikaanse luchtmacht. Na het einde van de Koude Oorlog zijn eerst de Amerikanen verdwenen en daarna de Nederlandse militairen.

In 2008 werd de basis overgedaan aan de Provincie en recent kwam een groot deel in handen van Het Utrechts Landschap.

Natuur op de Vliegbasis

De Vliegbasis bestaat naast bebouwing uit droge schraalgraslanden rond de startbanen en een afwisseling van heidepercelen, een stuk oud bos met eikenstrubben en productiebossen. Een deel van de bebouwing is gesloopt, maar er zijn nog verschillende gebouwen blijven staan vanwege de cultuurhistorische en soms ook de natuurwaarde (vleermuizen, mossen).

De graslanden rond de startbanen zijn sinds de Duitse bezetting intensief bemest en gemaaid. Om te voorkomen dat grote weidevogels in de straalmotoren werden gezogen werden graslanden na 1970 verschaald. Volgens Het Utrechts Landschap ligt hier nu het grootste bloemrijke schraalgrasland van Europa. Na 1980 is bewust diversiteit aangebracht in de bossen om tot een grotere natuurwaarde te komen.

In het militaire verleden was de Vliegbasis gesloten voor recreanten, al of niet met loslopende honden. Van het lawaai van straaljagers had de natuur geen last. Al met al gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van een rijke natuur. Enkele voorbeelden laten dit zien.

Met 28 soorten zoogdieren, waaronder 8 soorten vleermuizen en verder bijvoorbeeld das, ree, vos en boomarter, wordt de Vliegbasis bijzonder rijk genoemd. Konijnen zijn volgens Van den Bijtel hier ook belangrijke natuurbeheerders want zij zorgen met hun gegraveerde dynamiek.

Over zoogdieren gesproken, tijdens een fotosafari in het afgelopen voorjaar zagen we niet alleen enkele reeën bij de munitiebunkers (foto op pg.10), maar kon de Fotowerkgroep ook uitgebreid kennis maken met de rosse woelmuis. Was dit exemplaar door Het Utrechts Landschap getraind als fotomodel? Hij bleef ongeveer een kwartier tussen ons in lopen en liet zich van alle kanten fotograferen. Het kan natuurlijk ook zijn dat het beestje erg veel honger had en ons herkend had als natuurliefhebbers. We zullen het niet weten.

Veldleeuweriken zijn sinds de jaren '70 landelijk met 96% afgenomen. Op de Vliegbasis vinden we in een grote dichtheid een voor Nederland uitzonderlijk grote populatie aan veldleeuweriken. In 2016 waren het er 233.

Op een mooie zomeravond kun je hier nachtzwaluwen horen snorren (in de literatuur ook wel bevreemdend trillen of intens ratelen genoemd).

Tot 1997 was de tapuit hier een jaarlijkse broedvogel, maar daarna niet meer. In 2017 broedden er vijf paren op de steenhopen die speciaal hiervoor zijn aangelegd (met materiaal afkomstig van afgebroken bebouwing). Jammer genoeg zijn er geen jongen geteld.

Ook weinig alledaagse vogels als wespddieven, houtsnippen, roodborsttapuiten en kwartels kun je tegenkomen. Voorts de torenvalk en havik. De geelgors is helaas verdwenen.

De Vliegbasis kent een groot aantal soorten bomen en planten. Er komen bijna 600 soorten planten voor, ruim een kwart van het totaal in ons land. Elke plant is bijzonder, maar het gaat wat ver ze allemaal te noemen. Uiteraard zien we veel struikheide, maar daarnaast bijvoorbeeld ook slangenkruid, grasklokje, dwergviltkruid, grondster, de zeldzame dennenorchis, echt duizenguldenkruid, fraai hertshooi, hazenpootje, muizenoor en de zeldzame boslathyrus.

Met zoveel soorten planten hoeft het niet te verbazen dat in het gebied ook veel dagvlinders voorkomen. Het gaat om bijna 30 soorten, meer dan de helft van het aantal dagvlinders dat op dit moment in Nederland leeft (53).

Iedere zomer komen talloze vlinderaars af op de grootste populatie kommavinders van ons land (en mogelijk van Noordwest Europa). Sommige kommavinders worden waarschijnlijk tientallen malen gefotografeerd.

Ook het zeldzame geelsprietdikkopje komt hier in grote aantallen voor. Vermoedelijk is er een kleine populatie van de kleine parelmoervlinder. Naast heivlinders zijn er ook enkele kleine populaties van heideblauwtjes aanwezig. Bij de nachtvlinders is de zeer zeldzame zwartpuntvolgeling het noemen waard.

Hier en daar zijn poelen en blusvijvers gegraven, een mooie plek voor ringslangen, alpenwatersalamanders en poelkikkers en voor libellen. Van de laatste zijn in 2014 28 soorten gezien, bijna de helft van het aantal dat in Nederland voor komt.

Een bijzondere verschijning op schaars begroeid grindrijk zand is de blauwvleugelsprinkhaan. Dit is een warmte minnende, heel goed gecamoufleerde sprinkhaan die helaas zijn blauwe vleugels alleen even laat zien als hij wegspringt of zweeft.

De sikkelsprinkhaan rukt op uit het Zuiden van Europa en heeft inmiddels ook de Vliegbasis bereikt.

Voor spinnendoders (een soort wespen) is de Vliegbasis een van de soortenrijkste plekken van Nederland. Hetzelfde geldt voor wilde bijen; ruim een derde van de Nederlandse wilde bijen is hier aanwezig, inclusief de zeldzame bruinsprietwespbijen, dubbeldoornwespbijen en slangenkruidbijen.

Ons land telt ruim 5300 soorten paddenstoelen (en ieder jaar worden er weer wat nieuwe ontdekt).

Op de Vliegbasis zijn er ruim 600 waargenomen. Het gaat onder andere om veel soorten wasplaten en satijnzwammen in de schraalgraslanden met soms mooie namen als puntmutswasplaat en papegaaizwammetje. Niet voor niets

Zeldzame combinatie: geelsprietdikkopje op boslathyrus - Dick Nagelhout

Kommavinder op struikheide - foto: Dick Nagelhout

Blauwvleugelsprinkhaan - foto: Alma Dijkgraaf

Veldleeuwerik - foto: Wim Smeets

Levendbarende hagedis - Dick Nagelhout

is de Lofprijs der Nederlandse Taal dit jaar uitgereikt aan de Commissie Nederlandse Namen van de Nederlandse en Vlaamse mycologenverenigingen.

Een onderzoek uit 2014 toont aan dat de vliegbasis voor blad- en levermossen van aanzienlijke betekenis is. Voor sommige soorten, zoals het duintrapmos en de achterlichtmossen - genoemd naar de rode sporenkapsels - is de vliegbasis zelfs van landelijke betekenis. Hetzelfde geldt voor enkele korstmossen zoals heidezomerkorst en knobbelig heidestaartje, onthoud die namen.

Door sloop en nieuwbouw zijn mossen en korstmossen verdwenen. Werkzaamheden voor het detecteren van niet-ontpofte munitie - op zich nuttig - hebben ook tot achteruitgang geleid.

In een grote inventarisatie van het bureau Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek uit 2014 - waaruit voor dit artikel dankbaar gebruik gemaakt is - wordt geconcludeerd dat de Vliegbasis uitzonderlijk soortenrijk is.

Als de veldleeuweriken opstijgen om hun jubelende zang te laten horen (niet voor niets een inspiratiebron voor dichters en componisten!) dan zien ze ten oosten en noorden van hun startbaan nog een paar andere natuurgebieden liggen zoals de Vlasakkers, De Stompert en De Paltz, maar daarover een volgende keer.

Praktische informatie

Op de Vliegbasis is een wandelroute van 5 km uitgezet. De route is te combineren met een wandeling door De Paltz van 3,4 km.

Honden zijn niet toegestaan, ook niet aangelijnd.

Van april tot oktober organiseert Het Utrechts Landschap een aantal fietsexcursies met als thema's historie, natuur en kunst.

De landingsbanen zijn van 15 maart tot 15 augustus afgesloten voor het publiek i.v.m. het broedseizoen.

Bronnen

1. Gemeente Soest. Bijlagen bij Toelichting Ontwerp Wijzigingsplan Vliegbasis Soesterberg NMM. NL.IMRO.0342.WPLG 001-0201, 3 december 2013.

2. Van den Bijtel ecologisch onderzoek - ... nog steeds zingen er leeuweriken - onderzoek naar de natuurwaarde van de voormalige Vliegbasis Soesterberg 2014. Beopenlicatie 201607, februari 2016.

Das - foto: Hans Vink

Reeën met belangstelling voor militair erfgoed - foto: Piet Huisman

3. Chris Bakker, Het Utrechts Landschap. Inrichtings- en beheersplan Vliegbasis Soesterberg, 2011.

4. Fons Bongers. Vogels op de Vliegbasis Soesterberg. Vogelwacht Utrecht.

Gecamoufleerd groentje - foto: Dick Nagelhout

Publiekswandelingen

Starttijd en locatie van onderstaande wandelingen worden nog bekend gemaakt.

Zie voor de meest recente informatie onze website:
www.ivn.nl/afdeling/eemland/ bij Activiteiten
 of Facebook IVN Eemland

Zo 10 december 2017 - Lange Wandeling
 Zo 14 januari 2018 - Bomen in de Winter, De Zoom
 Zo 11 februari 2018 - Boerderijenwandeling, Laag Hees
 Za 10 maart 2018 - Vroege Vogelwandeling
 Zo 8 april 2018 - Weidevogelwandeling
 Zo 27 mei 2018 - Slootvissen voor gezinnen
 Zo 10 juni 2018 - Wandeling in het Paardenbos

Workshop

Zaterdag 16 december 2017 14.00 - 16.00 uur

Fruitbomen snoeien en bessen stekken

Locatie: "De Veenweide", Soest

Prijs: gratis (vrijwillige donatie)

Aanmelden: info@EetbaarSoest.nl

Om 14.00 uur gaan we de Proeftuin bezoeken om de fruitbomen en struiken te bekijken.

De fruitbomen die er staan zijn appel, pruim en een verborgde peer. We gaan eerst de principes van het snoeien bespreken en dan aan de slag met de tuinschaar. De bomen zijn jong en er is niet zo veel te doen, maar kan toch verhelderend zijn om voor te bereiden op je eigen boom.

We gaan ook de leilinde snoeien, zodat er veel vers lekker blad volgend jaar komt!

Daarna gaan we bessenstruiken vermeerderen middels stekken.

Alle deelnemers die dat willen krijgen een (toekomstige) bessenstruik mee naar huis!

Meer informatie op <http://christiansson.nl/eetbaar/>

Pygamaschildwantsen - foto: Ineke Bergefurt

Verspreidingsatlas WANTSEN

In 2017 en 2018 worden zo veel mogelijk waarnemingen van wantsen in Nederland verzameld met als doel de publicatie van een verspreidingsatlas in 2019.

zie <http://www.eis-nederland.nl/wantsenproject>.

Iedereen mag helpen met wantsen zoeken en meldingen doorgeven via waarneming.nl. Je kan gewoon je waarneming op waarneming.nl invoeren als "wants spec.". Andere waarnemers kijken dan naar je foto en vertellen je wat het is.

Via de website van Eis Nederland is de Veldgids wantsen deel 1 te downloaden of te bestellen. Ook is er een poster te vinden met alle Nederlandse schildwantsen, kielwantsen, pantserwantsen en graafwantsen.

Of gebruik de soortzoeker Schildwantsen van Nederland: http://determineren.nederlandsesoorten.nl/linnaeus_ng/ en zoek op schildwantsen

wants spec. - foto: Ineke Bergefurt

INDIEN ONBESTELBAAR:
EREPRIJSSTRAAT 88
3765 AL SOEST

Vier seizoenen, één tuincentrum!

Het tuincentrum waar het draait om alles dat leeft, groeit en bloeit. Een zee aan levend groen staat u als ontvangst-comité op te wachten. Met verkwikkende geuren en een bonte pracht aan kleuren. Heerlijk om in te vertoeven.

Veel van onze bezoekers maken van hun "tuininkopen" een uitje. Lekker tuinstruinen, kiezen uit de wekelijkse aanbiedingen, leerzaam praatje maken met onze medewerkers en andere groenliefhebbers en wat eten en drinken in ons restaurant De Kastelein.

't Vaarderhoogt houdt regelmatig leuke publieksmanifestaties. Wilt u daarvan op de hoogte worden gehouden, meld u dan aan op onze site www.vaarderhoogt.nl.

Dorresteinweg 72b Soest, 035 - 6012883, www.vaarderhoogt.nl

*Eemland Diervoerders
Ook voor al uw
vogelbenodigdheden!*

**EEMLAND
DIERVOEDERS**

Birkstraat 125a
3768 HE Soest
Telefoon 033 461 87 14

info@eemlanddiervoerders.nl
www.eemlanddiervoerders.nl

ma t/m vr 8:00 - 18:00
zaterdag 8:00 - 16:00

DE GROOTSTE EN VOORDELIGSTE IN DIERVOEDING